

ԻՆՆԵՐՈՒԻ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան օրը 10 թուր, կես տարեկան 6 թուր, ևս տարեկան 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի հարաբերություն մեջ:

Ստամբուլայայից ինքու մե ևս գրվում
Тифлис. Редакция «Мшак»

Խորհրդարանը քաղ է առաջադրում 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տոն օրերից):

Հայտարարություն ընդունում է տոն օրերով:

Հայտարարությունների համար գնորդում են
խորհրդարանը քաղ 2 կոպեկ:

„ՄՇԱԿ“

ԼՐԱԳԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

1881 թ. ի ն

(ՏԵՄԵՐՈՐԳ ՏԵՐԻ)

Կը հրատարակվի նախ չորսով և նախ պրոպագանդով ԱՄԵՐԻ ՕՐ (բացի տոն և տոնիկներն հետևող օրերից):

ՊՐՈԳՐԱՄԱՄ. I. Տեղեկական կարգադրություններ, II Առաջնորդող յոդուածներ, III Ներքին տեսութիւն, IV Արտաքին տեսութիւն, V Խառն լուրեր, VI Հեռագիրներ, VII Ֆեյետոն և բանասիրական, VIII Յայտարարութիւններ:

ԼՐԱԳՐԻ ԳԻՆԸ. տարեկան 10 թուր, կես տարեկան 6 թ., հինգ ամս. 5 թ., չորս ամս. 4 թ., երեք ամս. 3 թ., երկու ամս. 2 թ. և մի ամս. 1 թուր:

Գրվել կարելի է խմբագրութեան մէջ հետևեալ հասցեով. Тифлис, редакция «Мшак».

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՅՐՈՒՆԻ

ԲՈՂԱՆԳԱՅԻՆԹԻՒՆ

Մամուլի օրէնքը—և երբեքն տեսութիւն, Մեր կրեդիտական հիմնարկութիւնները, Դամակ Մոսկովայից, Դամակ Բաթումայից, Դամակ Կուչէթից, Դամակ խմբագրի, Կերբէր լուրեր—Արտաքին տեսութիւն, «Торгов» լրագրի թղթակցութիւն, Թիֆլիսի, Արեւելեան գործեր, Դամակ թիֆլիսայից—(Մշակ) հեռագիրներ, Յայտարարութիւններ:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԷՆՔ

Ներկվայ հեռագիրը բերեց մեզ մի ուրախող լուր, այն է որ տպագրական օրէնքները վերաքննող Ս. Պետերբուրգում բարձրագոյն հաստատված յանձնաժողովը վճռել է ազատել մամուլը վարչական պատուէններից և ենթարկել տպագրական խօսքի յանցանքներն ու զեղծումները ընդհանուր օրէնքներին, այսինքն դատաստանի քննութեանը:

Եւ ճշմարիտ, իւրաքանչիւր ուսու հպատակ, ուսու պետութեան իւրաքանչիւր քաղաքացի իր ամեն յանցանքի կամ զեղծման համար պատասխանատու էր միշտ դատարանի առջև, իսկ գրողը, լրագրագետը վարչութեան կամայականութեան էր ենթարկված: Լրագրագետը, գրողը, հեղինակը բոլոր համաքաղաքացիների մէջ պետութեան միակ խորթ որդիներ, անհարազատ գաւառներն էին, որոնք չէին վայելում պետութեան օրէնքների նոյն բարիքները, որ վայելում էին միւս հպատակները:

Լրագրագետը, հեղինակը միշտ մնում էին անպափաճա, իրաւազուրկ համեմատելով միւս համաքաղաքացիների հետ:

Դեռ անգլիացի երեսիլ բանաստեղծը

տեղը և իմաստամբ Միլտոն աւսում էր, ինչ կարող է լինել մի ապափաճա մարդու համար աւելի վերաւորել, քան թէ մինչև կեանքի վերջը միշտ համարվել աշակերտ, որ իր տեսարանները պետք է ներկայացնի վարժապետի քննութեանը: Եւ դրութեան մէջն է հեղինակը, լրագրագետը ցնցոթի առջև: Նրեակայեցէք ձեզ մի մարդ, որ ուսում է առել, աշխատել է իր ամբողջ կեանքը, հեղինակել է մի գրութեանը կամ մի յօդուած լուսմաներուց, աշխատելուց, իւրաքանչիւր միտք, իւրաքանչիւր բառ կշռելուց յետոյ, և յանկարծ մի պաշտօնեայ, որ նրա չափ գիտութիւն չունի, որ չէ կարող զգալ այն ինչ որ նա է գգում, ջնջում է նրա ստեղծագործութիւնը, նրա սրտից բղխած խօսքը, նրա մտքի գաւազը, նրա ուղեղի թնձրմ արտայայտութիւնը: Չգալ իրան ամբողջ կեանքը տարրական դպրոցում, կախված լինել մի խիստ ուսուցչից, որ գրառում է կամ ջնջում է աշակերտի տեսարանները, և հա հեղինակի գրութիւնը:

Միլտոն խօսում էր միմիայն մի ցնցողութեան մասին: Բայց որքան աւելի անտանելի է գրողի քան աւելի անտանելի է գրողի գրութիւնը երբ նա ենթարկված է լինում միաժամանակ մի քանի ցնցողութեան, երբ կայ ընդհանուր ցնցողութեան, հոգեւոր ցնցողութեան, վարչական ցնցողութեան, փաստային ցնցողութեան, օտար լրագրի ցնցողութեան, պոլիցիական ցնցողութեան: և այլն:

Եւ ժողովուրդը մամուլը ինքնիրան հարց է առաջարկում. մի՞թէ գրականութիւնը և լրագրութեանը

թիւնը, որոնք ամեն տեղ ծանախած են ոչ թէ միայն որպէս ժողովրդի կրթիչներ, բայց և որպէս տէրութեան բարեկամներ, մի՞թէ մեզանում փաստակար են համարվում, կամ աւելի փոսնգաւոր են ծանախված քան թէ մարդկային կեանքի մնացած մտաւոր և նիւթական գործողութիւնները:

Եղատել մամուլը վարչական կամայականութեանը, ազատել նրան բացառական օրէնքներից և ենթարկել նրան ընդհանուր պետական դատարաններին, նշանակում է արդարութեամբ վարվել, նշանակում է նայել վերջապէս մամուլի և գրականութեան աշխատողների վրա, ինչպէս և բոլոր մնացած հասարակական գործիչների, բոլոր հպատակների վերա, հաւասարեցնել բոլորի իրաւունքները ընդհանուր օրէնքների առջև:

Եւ օրից, երբ մամուլը և գրականութիւնը կենթարկվեն հաւասարապէս մնացած քաղաքացիների պետութեան ընդհանուր օրէնքներին, պետական ընդհանուր դատարանների իրաւասութեանը, —գրողները կը զգան որ իրանք էլ դարձան ազատ մարդիկ, իրանք այլ ևս պետութեան անհարազատ որդիներ, նրա խորթ զաւակներ չեն: Եւ այնուհետև գրականութեան մամուլի համար կը սկսվի մի նոր և պայծառ դարաշրջան:

Գ. Ա.

ՆԵՐՈՒՆ ՏԵՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ԿՐԵԴԻՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՅԻՆԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թիֆլիսում հրատարակող «Тифлис. Объявления» թերթի մէջ կարդում ենք հետևեալ յօդուածը:

Վերջին ժամանակները մեր կրեդիտը աւելի և աւելի դժուարանում է: Պրիկազը և կալուածական բանկից արդէն փողեր չեն տալիս անշարժ կաշիների գրաւանով, այդ պատճառով շինութիւններից շատերը դադարել են շարունակվելուց և անշարժ կաշիների գրաւանով վերցնող պրոցենտը հասել է մինչև 15: Փողազարծ կեդիոն և Աւետարական բանկի մէջ վեկսելներով փողերի պրոցենտը նշանաւոր կերպով բարձրացաւ, իսկ կոմիտեան Պրիկազը դադարեց փոխ տալ փողեր մինչև անգամ թանգալիս իրենի գրաւանով: Վեկսելների հատմամբ վերցնող 10% պարզ քաջ է տալիս որ մեր դրամական փաճառանոցը վրա արկում է յուսահատութիւն Մեր դրամական գրութեան այդ անաշտ պայմանները:

ՆԱՄԱԿ ՄՈՍԿՎԱՅԻՆ

Նոյեմբերի 13

Ազգութեան և կրօնի հարցը մի աշխարհ փոթորիկ բարձրացրեց մեր հասարակութեան մէջ: Հարցի ծանրութիւնը և նրա համազգային նշանակութիւնը այն աստիճան զրկեցին հասարակութեան ուշադրութիւնը, որ շատ կարճ միջոցով վերջինի բոլոր հասկացող մասը բաժանվեց երկու հակառակ քանակներին, իրանց պարագլուխ ունենալով «Մշակ» և «Վեկուս» լրագիրները: Մկանց համոզմունքների և հայացքների մի հետաքրքիր պատկերացում, որ շարունակվում է մինչև պայծառ Ով որ անմիջապէս չէ մամուլեցնել այդ թանգալիս կուսին և մի կողմից միայն դիտողական զրկ ընտելել հետեւի է նրա ընթացքին, նա կարող է համարակալ անել, որ յաղթութեան փառք վայելում է այն կողմը, որ հիմնում է իր գործունէութիւնը գիտութեան, մարդասիրութեան և ճշմարիտ ազգասիրութեան սկզբունքների վրա:

Շատերն զայրացան և «Մշակի» հակառակորդին յամուռութիւնը, նրանց անմիջական փոփոխելի գիտելով, անմոռութեամբ ամբիւնի կողմը դրողները, —բայց շատ դուր է այդ զայրացումը: Նրանց այդ պաշարակները գործունէութիւնը ոչ

[illegible]

«Донская Пчела» զարգին զրուս են Բոստոնի զաւառի Կոյստը գիւղից, որ այդ տեղից Բրայնսթընի մերկեր են տարածութիւն վրա ձուռնէ զըրկ զապտիկի վրա Կիւպայնիցն ունի են կրին վարիչ, Գետերն փառասկար միջնոր ձուերն ոյնացնիւն նպատակով:

Իրերբայի ամեն տեղերում պոժմ գո-
թիներն ե աազակութիւններ են պա-
սնում: Ոյս բոլորը սովի ե աղքատու-
ման հետեանք է: Դորիւրան միւսեանայի
մաազակներին խումբը բռնել էր մի
սարուտ, յոյն որդը, որին սարերն էին
պարել իսկ երեսասարդի հօր: յայտնել
էին որ 18,000 թիւքաց իրաւ ճաւա իր
զորան ազատելու համար: Հայրը պատա-
մար յայտնել մաազակաշարին, որի
տամանդ գիւտերը բռնեցին աազակ-
ներ իսկ երեսասարդ յոյն ազատեցին:
Փոքը Սիսիայի սպիկի մօտ գործիք մեծ
սարժումն է լինում մօրքից զիւսարա-
նա է: Պոյն են ուղերթում Ոյ թէ միայն

Նշուած այս իրողութիւնն ալ իբրեւ-
նոր ազգիակերի Էդիպար Լ. քրտաներուն
Էջայոց կողմանէ հնարումս զրպար-
թիւնս հիշեցնելով
տարտր պաշտօնական լնկաբար ապրիկ
զիկր կը ծանուցանէ թէ Հասան-Խալի
սոսն) զաւաւսկին մէջ Ֆիւթի (ղիթա)
գաւաթիկ (զըրնրն) և ուրիշ հանրա-
նութիւնն խմացուելով, նահանգի հա-
նրի ծարտարարած լլքիքէ Էֆէնաիկի անդ
և բերիկէ տեղեկաղլլին և
Էքային քարտէսներուն համեմատ գտնու-
ելցնելու պիտի սկսուի եղելը:

Այս առար վայրցիկն թէ քը կարողա-
նըրէն ծանուցին թէ Եպրնի և վա-
նահանգաց գոմիսեր իտաւոֆ փաշան
վարարի Էֆէնաիկ վանէն բաղէշի շաւ-